

מאי 2023

הנדון: ביטול התיישנות על עבירות מין שנעברו בקטינים/ות ועבירות מין חמורות שנעברו בבגירים/ות

טראומה מינית אינה מתיישנת. אני חיה את זה כל הזמן. הוא חופשי ואני מתה בכלא של עצמי

עליזה, נפגעת גילוי עריות ¹

איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית הוא ארגון הגג של תשעת מרכזי הסיוע הפועלים ברחבי הארץ. מרכזי הסיוע מטפלים במעל ל-50,000 פניות מדי שנה, ומעניקים מענה ושירותים לנפגעים/ות מכל גווני החברה הישראלית, ובכלל זה סיוע נפשי, תמיכה וליווי לנפגעות ולנפגעים, לצד פעילויות חינוך והסברה. איגוד מרכזי הסיוע פועל ברמה המערכתית והמדעית המשלימה את העבודה הפרטנית שנעשית במרכזים המקומיים, עבור קידום זכויות נפגעים/ות וצעדי טיפול ומניעה אפקטיביים.

איגוד מרכזי הסיוע הוא הארגון הוותיק והמנוסה ביותר במאבק באלימות המינית. השירותים המגוונים הניתנים על ידי המרכזים והאיגוד הם פרי ניסיון של מעל לשלושה עשורים, אשר יצר גוף ידע מקצועי ומומחיות באשר לתופעות של פגיעה מינית בכלל, מאפייניהן והשלכותיהן על חייהם של הנפגעות והנפגעים והחברה בכללותה.

1. נתונים על מועד חשיפתה של הפגיעה המינית

על פי נתוני הפניות למרכזי הסיוע בחמש השנים האחרונות, בין 50% ל-62% מהפניות עסקו בפגיעה מינית שהתרחשה בילדות. ² בהמשך לכך, ניתן לראות כי כ-30% מהפניות למרכזי הסיוע נעשות לאחר 10 שנים ומעלה מיום הפגיעה. בתוך כך, ב-58% (!) מהפניות שנוגעות לפגיעה בילדות וילדים (מתחת לגיל 12), הפניה נעשתה רק לאחר שנים רבות (למעלה מ-10 שנים).

מחקרים שנערכו בארץ ובעולם הראו שפגיעה מינית בקטינות ובקטינים מתאפיינת בחשיפה מאוחרת, לעיתים רק מקץ עשרות שנים. כך, הוועדה הציבורית לשינוי מדיניות ביחס לפגיעה מינית בתקופת הילדות שפרסמה את ממצאיה ב-2021 מצאה כי ב-55% מהמקרים הפגיעה המינית לא נחשפה בילדות. ³ מבין המקרים שכן נחשפו, 79% לא קיבלו טיפול מהרשויות. ככלל, 90% מבין מאות המרואיינים העידו כי לא

¹ מתוך דיון ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, 7 בדצמבר 2018.

² ר' דורות איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית בשנים 2018-2022.

³ מכון חרוב, דוח הוועדה הציבורית לשינוי מדיניות ביחס לפגיעה מינית בתקופת הילדות, 2021.

איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית בישראל (ע"ר)

בית העמותות – סעדיה גאון 26, תל אביב

073-7013-215 | www.1202.org.il | office@igud1202.org.il

איגוד מרכזי הסיוע
לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית
إتحاد مراكز المساعدة
لضحايا الاعتداءات الجنسية

קיבלו סיוע כללי, או שקיבלו סיוע לא הולם – כאשר הספרות מראה כי בהיעדר תגובה הולמת לחשיפה הראשונית, הנכונות לחשוף את הפגיעה בהמשך פוחתת משמעותית.⁴

גם למגדר הנפגעות יש השפעה ישירה על מועד חשיפת הפגיעה. כך, ועדה אוסטרלית שראיינה אלפי נפגעות ונפגעים מצאה כי לבנות שנפגעו כקטינות לקח בממוצע 20.6 שנים לחשוף את הפגיעה, ולגברים – 25.6 שנים.⁵ מחקר אחר מצא כי לגברים לקח בממוצע 21 שנים לחשוף את הפגיעה ו-28 שנים לנהל שיחה משמעותית על אודותיה.⁶

נתונים אלו לבדם מצביעים על הצורך האנוש בתיקון החקיקה כך שיבוטל הסדר ההתיישנות המגביל על עבירות מין שבוצעו בקטינים ובקטינות ועבירות מין חמורות שבוצעו בבגירים ובבגירות.

2. הדין הנורמטיבי

הוראות החוק הנוגעות להסדר ההתיישנות בישראל, מוסדרות בחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), התשמ"ב-1982.⁷ כך קבוע בסעיף 9(א) כי בפשע שדינו שבע שנות מאסר ומעלה והוא עבירה המנויה בתוספת הראשונה ב' – אין להעמיד אדם לדין אם מיום ביצוע העבירה חלפו 15 שנים, וכי בפשע אחר התקופה האמורה תעמוד על עשר שנים. אופן תחולת ההסדר על עבירות מין מסועף, אך ככלל ניתן לומר כי על עבירות: אינוס, מעשה סדום (אלא אם דינו כדין בעילה אסורה בהסכמה), מעשה מגונה בנסיבות מחמירות, אינוס קטין על-ידי בן משפחה ואינוס חסר ישע על-ידי אחראי עליו, בעילה אסורה במשפחה ובידי אחראי על חסר ישע, ומעשה מגונה במשפחה ובידי אחראי על חסר ישע – תחל תקופת ההתיישנות לאחר 15 שנים מיום ביצוע העבירה. על עבירות: בעילה אסורה בהסכמה, מעשה סדום (אלא אם דינו כדין אינוס), יחסי מין בין מטפל נפשי למטופל, יחסי מין בין כהן דת לאדם שקיבל ממנו ייעוץ או הדרכה, ומעשה מגונה – תחל תקופת ההתיישנות לאחר 10 שנים מיום ביצוע העבירה.⁸

חוק העונשין, התשל"ז-1977⁹ בסעיף 354, קובע סייג לתקופת ההתיישנות החלה על עבירות מין מסוימות שנעברו בקטינים; בעבירות מין שנעברו במשפחה או בידי אחראי על חסר ישע,¹⁰ וכן בכפוף לחריגים, בעבירות אינוס, בעילה אסורה בהסכמה, מעשה סדום, ומעשה מגונה,¹¹ אשר נעברו בקטין על ידי מי

⁴ לב ויזל, ר', ואייזיקוביץ, צ' (2016). אלימות כלפי ילדים ובני נוער בישראל: בין שכיחות לדיווח. גורמים מעודדים מול גורמים מעכבים דיווח. מחקר טריאנה: דו"ח מחקר למשרד החינוך, אוניברסיטת חיפה.

⁵ Royal Commission into Institutional Responses to Child Sexual Abuse (2017). *Final Report, Volume 4: Identifying and Disclosing Child Sexual Abuse*. Commonwealth of Australia.

⁶ Easton, S, (2013). Disclosure of Child Sexual Abuse Among Adult Male Survivors. *Clinical Social Work Journal*. 41. 10.1007/s10615-012-0420-3.

⁷ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43.

⁸ בעבירת מעשה מגונה בפומבי תחל תקופת ההתיישנות לאחר שנה מיום ביצוע העבירה, ובעבירת מעשה מגונה בפני קטין תחל תקופת ההתיישנות לאחר 5 שנים מיום ביצוע העבירה.

⁹ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

¹⁰ סעיף 354(א)(1) לחוק העונשין.

¹¹ סעיף 354(א)(2)-(ד) לחוק העונשין.

איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית בישראל (ע"ר)

בית העמותות – סעדיה גאון 26, תל אביב

073-7013-215 | www.1202.org.il | office@igud1202.org.il

איגוד מרכזי הסיוע
לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית
إتحاد مراكز المساعدة
لضحايا الاعتداءات الجنسية

שאחראי עליו ואיננו מוגדר "בן משפחה" שלו,¹² או על ידי בני דודיו,¹³ תקופת ההתיישנות תחל להימנות מיום שמלאו לנפגעת/ 28 שנים, ולא מיום ביצוע העבירה. בתקופה נוספת זו, יוגש כתב אישום רק באישור היועץ המשפטי לממשלה.¹⁴ חריג נוסף קובע כי בעבירות המנויות לעיל, מלבד בעילה אסורה בהסכמה,¹⁵ שנעברו בקטינים על ידי מי שמלאו לו חמש עשרה שנים ואיננו אחד מן המנויים לעיל (בן משפחה או אחראי על חסר ישע), תקופת ההתיישנות תחל להימנות מיום שמלאו לנפגעת/ 23 שנים.¹⁶ 17

3.1 רציונלים לביטול ההתיישנות בעבירות מין שבוצעו בקטינות ובקטינים

פגיעה מינית בילדות מתאפיינת במאפיינים רבים אשר מקשים באופן אינהרנטי על חשיפת הפגיעה, טיפול ופתיחה בהליך משפטי. פגיעה כאמור מערערת את הנחות היסוד הבסיסיות ביותר באשר לביטחון אישי, כבוד ואוטונומיה. להבדיל מסוגי טראומה אחרים, פגיעה מינית פעמים רבות נחווית בבדידות קשה, תוך האשמה עצמית ותחושת בושה צורבת, ועל כן היא טראומתית במיוחד. בנוסף, בפנייה לרשויות אכיפת החוק בשל פגיעה מינית, בשונה מעבירות אחרות, קיימים קשיים אובייקטיביים המקשים על פתיחה בהליך כאמור.

- ראשית, יחסי הכוחות בין הפוגע לנפגעת¹⁸ מאופיינים פעמים רבות ביחסי תלות או מרות, ביחסי הערצה או חיקוי, בפערים מעמדיים, חברתיים, גיליים, ובהבדל ביכולת הפיסית. יחסי הקרבה הנוצרים אם כך, מהווים קרקע פורייה לניצול, בעוד הילדה לרוב נתנה אמונה בפוגע, שניצל את קרבתו ואת יחסי האמון שנרקמו עם הילדה. יחסי התלות האמורים נדמים לעיתים כיחסי שבי, ושחרור מדפוסים אלו עשוי להימשך שנים רבות.
- בבואה להתנתק מיחסי התלות והפגיעה, נדרשת פעמים רבות הנפגעת להתגבר על גורמים מעכבים נפשיים, משפחתיים וחברתיים רבי עוצמה.¹⁹ בתוך כך, תחושות הבושה, רגשות האשם, האחריות, הגועל, ההשפלה, הבלבול והאימה הנובעים מזיכרון הפגיעה, והקושי לפעול "כנגד" הורה שאמור לשמור עליך מכל משמר. כמו כן, הנפגעת חשה חוסר אמון בעצמה, בחברה, ובסביבה וביכולתם לסייע, ועשויה להתקשות במשך שנים רבות לבטוח בגורמים השונים אשר עשויים לסייע לה, גם בהליך המשפטי.

¹² סעיף 351(ה) לחוק העונשין.

¹³ סעיף 354(א)(3) לחוק העונשין.

¹⁴ סעיף 354(א) לחוק העונשין.

¹⁵ סעיף 354(ג)(2)(א)-(ג) לחוק העונשין.

¹⁶ סעיף 354(ג)(1) לחוק העונשין.

¹⁷ לעניין הדין הנורמטיבי, ראו גם "התיישנות בעבירות מין, סקירה משווה", הלשכה המשפטית של הכנסת, תחום חקיקה ומחקר משפטי, 8 ביולי 2021.

¹⁸ במסמך נעשה פעמים רבות שימוש בלשון נקבה לתיאור נפגעות ונפגעי עבירות מין, אך מתייחס לכלל המגדרים.

¹⁹ שוורצברג, ש' וזומר א' (2004). חשיפת הסוד: גורמים מעודדים ומעכבים את גילוי סוד הפגיעה בקרב קורבנות

התעללות מינית בילדות. בתוך צ' זליגמן ז' סולומון (עורכות), הסוד ושיברו: סוגיות בגילוי עריות (עמ' 82 – 103).

תל-אביב: הקיבוץ המאוחד; אוני-תל-אביב; Ahrens CE, Stansell J, Jennings A. To tell or not to tell: the impact of disclosure on sexual assault survivors' recovery. Violence Vict. 2010; 25(5): 631-48

איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית בישראל (ע"ר)

בית העמותות – סעדיה גאון 26, תל אביב

073-7013-215 | www.1202.org.il | office@igud1202.org.il

איגוד מרכזי הסיוע
לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית
إتحاد مراكز المساعدة
لضحايا الاعتداءات الجنسية

- בפגיעות מיניות בתוך המשפחה נוספים קשיים ייחודיים כגון **הניסיון לשמור על שלמות המשפחה** – אם בשל חשש מגינוי משפחתי ואם בשל חשש מתחושת בגידה במשפחה.
- **החשש מאיבוד מעגלי התמיכה** מהווה גם היא גורם מעכב לחשיפת הפגיעה. במקרים רבים לאחר החשיפה נשארים הנפגעים והנפגעות ללא תמיכה חברתית, קהילתית או משפחתית משום שהפרו את קשר השתיקה.
- **קושי בשיום הפגיעה בזמן אמת.**
- מנגנונים נפשיים מתועדים היטב להתמודדות עם הפגיעה, אשר מונעים את חשיפתה – **המנגנון הדיסוציאטיבי ומנגנון ההזדהות עם התוקפן**.²⁰ אין תמה אפוא, מדוע עשויות לחלוף שנים רבות עד שנפגעת תאזור כוחות נפשיים ואומץ לב לחשיפת הפגיעה.
- **דינמיקת הסוד; סודיות היא חלק אינטגרלי מהפגיעה המינית.** שמירת הסוד מאפשרת ומשמרת את המשך ההתעללות ומונעת את הפסקתה. הסודיות מחוזקת גם ברמה החברתית באמצעות קשר השתיקה שעדיין קיים סביב נושא זה, למרות המודעות הגוברת והשינויים שחלו במשך השנים. "שבירת" הסוד מהווה פריצת דרך בחייהם של הנפגעות והנפגעים ונקודת מפנה משמירה על הפוגע לדאגה לעצמם, אשר פעמים רבות מסמנת את תחילתו של תהליך הריפוי והשיקום.²¹
- **פתיחה בהליך משפטי יחייב נפגעת שהחלה בהליך של טיפול רגשי להשהות כמעט לחלוטין את תהליך השיקום**, משום שכחלק מההליך המשפטי הנפגעת תידרש לשחזר שוב ושוב את אירועי הפגיעה, להתמודד עם לחצי המשפחה והחברה, המאופיינים פעמים רבות בבושה ותחושת קלון, להתמודד עם המנגנונים הדיסוציאטיביים ועוד, אשר ידרשו ממנה כוחות נפשיים רבים. על כן שוב ברור מדוע לעיתים יחלפו שנים רבות עד שתוכל הנפגעת לפתוח בהליך משפטי.
- הקושי אינו מתמצה אך בעצם חשיפת הפגיעה, אלא ביכולת **לגייס את המשאבים הנפשיים והתפקודיים הדרושים לפתוח בהליך פלילי** על כל המשתמע מכך. ההליך הפלילי דורש משאבים נפשיים ותפקודיים רבים, מעצם גיוס הכוחות הנדרשים להגשת התלונה, החוסן הנדרש לחקירה, עמידה מול הפוגע, ופגיעה בשגרת החיים שעלולה להימשך שנים ארוכות (שבצידה גם תג מחיר כלכלי). כאשר נאלצת הנפגעת להתמודד עם תופעותיה של התגובה הפוסט טראומטית, תהליך ההבשלה ואגירת המשאבים עלול להימשך עשרות שנים, כך שלא תמיד יהיה בכוחותיה לממש את זכותה הבסיסית ולהיפרע מן התוקף.
- **טריגרים ממעגל החיים עשויים לגרום להצפת הפגיעה** אצל מי שהדחיקו שנים רבות את האירועים הטראומטיים או לאפשר לנפגעת/להכיר לראשונה בפגיעה, לאחר שנים רבות שלא היה ביכולתה לחשוף אותה, וביניהם: **ראשיתה של זוגיות חדשה, הריון ולידה, התבגרות הילדים**

²⁰ ראו חוות הדעת המקצועיות הנלוות לחוות דעת זו, סעיף 4.

²¹ שוורצברג, ש' וזומר, א' (2004). חשיפת הסוד: גורמים מעודדים ומעכבים את גילוי סוד הפגיעה, לעיל ה"ש 19.

איגוד מרכזי הסיוע
לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית
إتحاد مراكز المساعدة
لضحايا الاعتداءات الجنسية

והילדות של הנפגעות, סבתאות והחשש מפני פגיעה דומה בנכדים, מות ההורים או בני משפחה קרובים ועוד.

למעלה מן הצורך יודגש כי בביטול ההתיישנות ישנה אמירה חברתית נורמטיבית לפיה האינטרס של החברה בהעמדה לדין של עברייני מין שפגעו מינית בילדים וילדות (ואשר על פי רוב מגיעים מסביבתם הקרובה), גדול יותר מאשר בעבירות אחרות, משום שמדובר בליבת הערך המוגן במשפט הפלילי, תוך הוקעת פגיעה שיסודה בניצול פערי הכוחות ומעילה באמון בסיסי של קטין במבוגר אחראי, ותוך ניצול לרעה של התלות הנובעת ממערכת היחסים הראשונית והבסיסית ביותר בחייו של כל אדם. טריקת דלת מצד רשויות אכיפת החוק מהווה פגיעה קשה נוספת בנפגעות ובנפגעים אשר ביקשו לקבל מעט מזור וצדק מהסביבה.

הנה כי כן, ניכר כי היקף התופעה של פגיעה מינית תוך ניצול יחסי אמון או סמכות והשלכותיה קצרות וארוכות הטווח די בהן כשלעצמן להצדיק ביטול ההתיישנות בעבירות מין בקטינים ובקטינות.

3.2 רציונלים לביטול ההתיישנות בעבירות מין חמורות שבוצעו בבגירים ובבגירות

עד כה פורטו הרציונלים להארכת ההתיישנות על עבירות מין שנעברו בקטינים ובקטינות. חלקם נכונים גם לעבירות מין חמורות שנעברו בבגירים ובבגירות. מחקר שבחן עדויות של נפגעות ונפגעים על הסיבות שבגינן לא התלוננו העלה ממצאים דומים:²²

- יחסי הכוחות בין הפוגע לנפגעת, ומצבה המוחלש של הנפגעת לעומת הפוגע, שיכולים לבוא לידי ביטוי ביחסי תלות או מרות, כדוגמת פגיעה שנעשתה על ידי מנהל בעבודה או על ידי מפקד בצבא.²³
- גורמים נפשיים וחברתיים מעכבים, כמו תחושת הסודיות, הבושה, האשמה, פחד מתגובות הסביבה, והאחריות המאפיינות גם פגיעות שבוצעו בבגרות, וכן מנגנוני הדחקה, הכחשה ומנגנונים דיסוציאטיביים אשר הלכה למעשה משהים את היכולת לחשוף את הפגיעה, ולפתוח בהליך פלילי.²⁴

²² Peleg-Koriat, I., & Klar-Chalamish, C. (2022). Sexual offense victims' responses to the question# WhyIDidntReport? Examining restorative justice as an alternative dispute resolution mechanism. Conflict Resolution Quarterly.

²³ # "כי הצמידו לי אותו מטעם הישיבה שילמד איתי, ויקדם אותי, וידעתי שאם לא אשתוק אשאר בלי ישיבה"; # "כי ידעתי שהמשפחה שלי תהיה לצדו בגלל שהוא חבר של אמא שלי עד עכשיו"; # "כי הוא היה עיתונאי בכיר ממני בהרבה שראיין אותי לתפקיד שממש רציתי"; # "המורה שלי לפיתוח קול היה גבר מבוגר, דתי, נשוי, שהתמחה בלימוד חזנים - מה יותר כשר מזה?"; # "היא היתה הבוסית שלי בעבודה, בגיל של אמא שלי בערך, ואני חייל שבזז ומדוכא"; # "הוא היה פוליטיקאי בכיר, שלקח אותי טרמפ מהכנסת והבטיח שיוירד אותי בביתי בתל אביב"; # "כי הייתי שחקנית צעירה והוא היה במאי מבוגר כמעט זקן בעיני ומנוסה ונשוי לשחקנית נערצת"; # "כי הייתי עולה חדשה. לא ידעתי עברית כל כך והייתי מפוחדת נורא"; # "הוא היה שר לשעבר, איש עם המון כוח וקריירה פוליטית שרק תתחזק והוא יכול היה למעוך אותי כמו נמלה".

²⁴ # "כי הראש שלי היה עסוק בלהפעיל כל מנגנון הגנה אפשרי כדי שאני אחשוב שזה לא קרה"; # "כי לקח לי 3 שנים של טיפול רק כדי להסכים לתת לדבר שקרה את הכותרת המתאימה לו".

איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית בישראל (ע"ר)

בית העמותות – סעדיה גאון 26, תל אביב

073-7013-215 | www.1202.org.il | office@igud1202.org.il

איגוד מרכזי הסיוע
לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית
إتحاد مراكز المساعدة
لضحايا الاعتداءات الجنسية

- **קושי בשיום הפגיעה בזמן אמת.**²⁵
 - **היעדר משאבים נפשיים ותפקודיים.** קו הטיפול הראשון בפגיעה מינית הוא לעיתים קרובות הליך טיפולי ריגשי, אשר אינו מותיר משאבים לניהול הליך פלילי במקביל.²⁶
 - **טריגרים ממעגל החיים.** אירועי חיים משמעותיים נוטים להציף את זיכרון הפגיעה שלא ניתן היה לחשוף בזמן אמת, ובפרט אירועים הקשורים ביצירת זוגיות ומשפחה.
- בנוסף לרציונלים המשותפים שפורטו לעיל, בעבירות מין בבגירים ובבגירות עשויים להיות קשיים נוספים יחודיים המקשים על חשיפת הפגיעה ומצדיקים את ביטול הסדר ההתיישנות עליהן. ביניהם ניתן למנות:
- **התלות הקיימת בקשר בין הנפגעת/לפוגע, אשר מעכבת את יכולת הנפגעת לפתוח בהליך משפטי בהיותה קטינה, עשויה להימשך גם בפגיעה שנעשית לאחר הגיעה לבגרות.** זאת משום שמאפייני התלות כפי שפורטו בסעיף 3.1 לעיל, עשויים להמשיך לחול גם בבגרותה של הנפגעת, ורק ניתוק ממכשם הלחצים האדיר המופעל על נפגעות וממעגלי התלות כאמור, למשל בשל מות בן משפחה, עשויים לאפשר חשיפת הפגיעה ופתיחה בהליך משפטי. כך למשל בחלק ממדינות ארה"ב הוכרה **"דוקטרינת הפשע המתמשך"** אשר בוחנת את תקופת ההתיישנות רק לאחר שנפגעת העבירה אינה מצויה עוד תחת מרותו וסמכותו של הפוגע, גם אם מעשי הניצול המיני כפשוטם נסתיימו קודם לכן.²⁷
 - **פגיעה במקום העבודה או בקהילה,** בה מתקיימת לעיתים דינמיקה נפשית וחברתית המזכירה את זו של פגיעה מינית במשפחה. דינמיקה זו ודפוסים אלו מייצרים את הצורך בשמירה על "שלמות המשפחה", החשש מגינוי ודחייה ואובדן מקורות תמיכה.
 - **חשיבות חברתית וחיזוק נפגעות נוספות בחשיפת פוגעים סדרתיים (רצידיביסטים).** סיבה נוספת אשר עשויה לעכב או למנוע מנפגעות/ים לחשוף את הפגיעה היא החשש שמא הסביבה לא תאמין להן/ם. חשש זה מתפוגג פעמים רבות לאחר שנפגעת אחרת מתלוננת על אותו פוגע (רצידיביסט), והדבר מקנה כוח וביטחון לנפגעות נוספות להתלונן על הפוגע. למרבה הצער, פעמים רבות, תגלה הנפגעת כי העבירה שבוצעה בה התיישנה וגיוס כוחותיה שהצליח הודות לתלונות של נפגעות אחרות, לא יקנה לה את האפשרות למצות את ההליך המשפטי.
- כמו כן, במספר פרשות הנוגעות לפוגעים סדרתיים (כגון משה קצב ואלון קסטיאל) המתלוננות שחשפו את הפרשה נותרו מחוץ לכתב האישום בשל התיישנות. הותרת המצב על כנו תרפה ידיהן

²⁵ # "כי עברו המון שנים עד שהבנתי מה קרה שם ועד שהצלחתי להצמיד את המילים הנכונות למה שהלך שם"; # "כי לקח לי עשר שנים להבין למה הכל הרגיש מוזר"; # "כי לא הצלחתי אפילו לנסח לעצמי את הזוועה של מטופלת מול רופא".

²⁶ # "להתלונן זה פשוט להמשיך להתעסק בזה, ואני לא מסוגל".
²⁷ "התיישנות בעבירות המין בישראל – הדין המצוי מול הדין הרצוי", ד"ר לימור עציוני, מתוך "בדלתיים סגורות: פגיעה מינית וההליך הפלילי", דו"ח שנתי איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית, 2016.

איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית בישראל (ע"ר)

בית העמותות – סעדיה גאון 26, תל אביב

073-7013-215 | www.1202.org.il | office@igud1202.org.il

איגוד מרכזי הסיוע
לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית
إتحاد مراكز المساعدة
لضحايا الاعتداءات الجنسية

של נפגעות נוספות בזמן שכוחותיהן הבשילו להגשת תלונה, וכך **יימנעו חשיפת פרשיות חמורות** נוספות. זאת, נוסף לפגיעה בצדק הטבעי ופגיעה בנפגעות העבירה עצמן.

4. חוות דעת מקצועית

להרחבה בנושא הרציונליים להארכת הסדר ההתיישנות ראו המסמכים המצ"ב; חוות דעת מקצועית בנוגע להתיישנות עבירות מין בקטינים/ות מאת ד"ר צביה זליגמן, וכן מסמך תגובה מטעם הועדה הציבורית לשינוי מדיניות ביחס לפגיעה מינית בתקופת הילדות בעניין חוק ההתיישנות בעבירות מין שנכתב על ידי מנהלת הוועדה, פרופ' כרמית כץ. המסמכים הנ"ל שופכים אור על אספקטים נוספים הנוגעים לרציונליים המצדיקים את ביטול הסדר ההתיישנות.

5. משפט משווה

ראו הטבלה המצורפת לחוות הדעת, אשר סוקרת את הסדרי ההתיישנות על עבירות מין במדינות העולם, תוך בחינת הסדרי ההתיישנות הכלליים החלים בכל מדינה (ככל שחלים), אל מול הסדרי ההתיישנות החלים על עבירות המין.

ככלל, ניתן לומר כי ישנן מדינות בהן לא קיים מוסד ההתיישנות על עבירות חמורות, ובתוך כך כמובן גם על עבירות המין (בריטניה, ניו זילנד, קנדה). לצד זאת, ישנן מדינות בהן קיים מוסד ההתיישנות אך הוא אינו חל על עבירות המין בכללן או על חלקן (דרום אפריקה, דנמרק, הולנד, נורבגיה ושוודיה).

עוד יש לציין כי חלק ממדינות ארצות הברית ביטלו את תקופת ההתיישנות על עבירות המין, ומקצתן ביטלו את תקופת ההתיישנות על עבירות פליליות בכלל. בנוסף, במרבית מדינות ארצות הברית לא חלה תקופת ההתיישנות על עבירות מין חמורות כגון אינוס, עבירות מין כלפי קטין או קטינה, תקיפה מינית, התעללות מינית המלווה באלימות או באיומים, מעשה סדום וגילוי עריות.

6. סקירת הליך החקיקה לביטול ההתיישנות בעבירות רצח כהשוואה לצורך בביטול ההתיישנות על

עבירות מין²⁸

בינואר 2018 נדונה בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת (להלן: "הוועדה"), הצעת חוק שעניינה ביטול ההתיישנות על עבירת הרצח, ועמה נדונו שתי הצעות חוק שלבסוף אוחדו (להלן: "הצעת החוק").²⁹ עניינה של הצעת החוק הראשונה, היא צמצום תקופת ההתיישנות כתוצאה מביצוע פעולות חקירה, הצעת החוק השנייה קובעת פרקי זמן שככלל אינם תלויים ברשויות האכיפה אשר לא יובאו בחשבון לצורך חישוב תקופת ההתיישנות.³⁰ הצעת החוק השלישית, הממשלתית, עוסקת בתקופת ההתיישנות בחוק – מאריכה את

²⁸ הסקירה נערכה בסיועה האדיב של אביגיל הלוי לחר, מרכז מינרבה לזכויות האדם, האוניברסיטה העברית.

²⁹ הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 83) (התיישנות), התשע"ח-2018, ה"ח 1183.

³⁰ זמן בו החשוד מחוץ לישראל או שמצבו הרפואי אינו מאפשר חקירה, פרקי זמן התלויים בהגשת בקשות ומסמכים, הליכים שנוקט חשוד המעכבים חקירה, חסינות, קיומו של הליך שימוע, קיומו של הסדר מותנה, ועוד.

איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית בישראל (ע"ר)

בית העמותות – סעדיה גאון 26, תל אביב

073-7013-215 | www.1202.org.il | office@igud1202.org.il

איגוד מרכזי הסיוע
לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית
إتحاد مراكز المساعدة
لضحايا الاعتداءات الجنسية

תקופת ההתיישנות בעבירות מסוימות (עבירות שעונשן מוות או מאסר עולם: בגידה, גרם מלחמה, סיוע לאויב, חטיפה ממשמורת כדי לרצוח; וקובעת קטגוריה חדשה של עבירות פשע חמורות עליהן תחול תקופת התיישנות מורחבת של 15 שנים: עבירות ביטחון, עבירות מין חמורות (אינוס בנסיבות מחמירות, עבירות מין כלפי חסר ישע בידי אחראי), עבירות חטיפה חמורות ועבירות חמורות הנוגעות לארגוני פשיעה). **בנוסף, הצעת החוק ביקשה לבטל את תקופת ההתיישנות בעבירות הרצח**, וכן לבטל את התיישנות העונשים על העבירות עליהן לא חל הסדר התיישנות – עבירת רצח, ניסיון רצח וקשירת קשר לביצוע רצח של ראש ממשלה, ועל עבירת הרצח – ממנה מבקשת הצעת החוק להסיר גם כן את הסדר ההתיישנות.

בדברי ההסבר להצעת החוק מתוארים מספר שיקולים הבוחנים את הצדקת הארכת או ביטול ההתיישנות. תחילה מפורטים השיקולים **התומכים** במוסד ההתיישנות, אשר בעיקרם הינם שיקולים חברתיים-משפטיים; חלוף הזמן הממושך משליך על השיקולים למימוש האחריות הפלילית – אין טעם חברתי-משפטי ממשי להטלת אחריות לאחר זמן ממושך. ההד האנטי-חברתי והזעזוע דעכו, השכחה היא סימן שמימוש האחריות הפלילית התייתר, ויש למחול גם על האחריות עצמה.³¹ הצעת החוק מוסיפה על אלו שיקולים נוספים: זכותו של הנאשם לסיום מהיר של ההליך, עידוד היעילות של גורמי האכיפה ומתן אפשרות להתחלה מחודשת ועידוד שיקומו של העבריין.³²

מנגד, מפרטת הצעת החוק מספר שיקולים **המצדיקים** את ביטול ההתיישנות על עבירת הרצח. תחילה מצוין כי "ככלל, ככל שהעבירה חמורה יותר כך ההצדקה להתיישנות קטנה."³³ בעבירת הרצח **הזעם הציבורי אינו מתעמעם**, והשיקולים בעד מוסד ההתיישנות, לרבות זכויות הנאשם, מתגמדות אל מול הצורך **במיצוי הדין, בהרתעה ציבורית ובהרתעה אישית**. בנוסף, ביטול ההתיישנות (והארכתה בעבירות הנוספות) **מאזן במידה מסוימת את חלקו השני של הצעת החוק** – המגביל את פרק הזמן שבו תוארך תקופת ההתיישנות בשל חקירה שהחלה במהלכה. כך, הצעת החוק מבקשת לבטל את ההתיישנות על עבירת הרצח ודומיה "לאור חומרתה וייחודה של עבירה זו."³⁴ דברי ההסבר ממשיכים ומפרטים, תוך התבססות על הפסיקה,³⁵ כי עבירת הרצח היא **מן החמורות** שבעבירות אם לא החמורה שבהן. ההצדקה לביטול ההתיישנות ברצח משקפת את התפיסה שעקרונות הבסיס של מוסד ההתיישנות לא חלות לגבי עבירת הרצח. ביסוס נוסף המועלה בהצעה הוא סקירת **משפט משווה**, המציגה דוגמאות למדינות ללא מוסד התיישנות כלל, ולכל הפחות ללא התיישנות על עבירת הרצח.³⁶

³¹ שם, עמוד 192. מבוסס על הספר: ש"ז פלר **יסודות בדיני העונשין** כרך ב, 636-637 (1987).
³² שם, עמוד 192. מבוסס על המאמר: רינת קיטאי סנגיר "הצדקות להתיישנות עבירות" **עלי משפט** יא 227 (2014).
³³ שם, עמוד 193.
³⁴ שם, עמוד 193.
³⁵ שם, עמוד 193: בג"ץ 2740/96 **שנסי נ' המפקח על היהלומים, משרד המסחר והתעשייה**, פ"ד נא (4) 481 (1997); בש"פ 2646/97 **עודה נ' מדינת ישראל**, פ"ד נא (1) 523, 528-527 (1997).
³⁶ שם, עמוד 193.

איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית בישראל (ע"ר)

בית העמותות – סעדיה גאון 26, תל אביב

073-7013-215 | www.1202.org.il | office@igud1202.org.il

איגוד מרכזי הסיוע
לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית
إتحاد مراكز المساعدة
لضحايا الاعتداءات الجنسية

הצעות חוק דומות בעניין **ביטול ההתיישנות על עבירות מין חמורות** הונחו לאורך השנים על שולחן הכנסת.³⁷ בדברי ההסבר להצעות נטען כי יש לבטל את תקופת ההתיישנות בדומה לעבירת הרצח.³⁸ נדמה שהשיקולים העולים בהצעת החוק מתקיימים גם בעבירות מין – **הזעם הציבורי** במקרים מסוג זה לא מתעמעם ולפעמים אף גובר – מחוסר העשייה של הרשויות, מחסם ההתיישנות, משחרור מוקדם של עבריין או כאשר נפגעות נוספות חושפות את סיפור פגיעתן.³⁹ **מיצוי הדין, הרתעה ציבורית והרתעה פרטית** ודאי רלוונטיים כאשר תופעת הפגיעות המיניות בחברה פושה,⁴⁰ וכך גם אחוזי הרצידיביזם.⁴¹ כיוון שהצעת החוק שנתקבלה בשנת 2018 מגבילה את הזמן בו מוארכת תקופת ההתיישנות בשל חקירה על כל העבירות, את האיזון שנעשה בעבירת הרצח יש לעשות גם בנוגע לעבירות מין חמורות.⁴²

דיוני הוועדה על הצעת החוק שעסקה בביטול ההתיישנות על עבירת הרצח התקיימו בין החודשים ינואר לדצמבר בשנת 2018.⁴³ רוב השיח בוועדה נסוב סביב חלקה הראשון והשני של ההצעה (אשר נשאבו מהצעות החוק הפרטיות אשר מוזגו להצעה הממשלתית) – העוסקים בהתיישנות במהלך הליך חקירה ופרקי זמן אשר אינם נספרים בתקופת ההתיישנות.⁴⁴ מהשיח שהתנהל בנוגע להצעת החוק הממשלתית (חלקה השלישי של ההצעה – הארכה וביטול של התיישנות) נדמה שאחד מעקרונות הבסיס אשר הובילו את הגורמים המקצועיים במשרד המשפטים בעת ניסוח הצעת החוק, היה צמצום העבירות בהן מאריכים את תקופת ההתיישנות, כך שכל הארכה או ביטול מחייבים הסבר משמעותי.⁴⁵ בבואם להציג את ביטול ההתיישנות על עבירת הרצח, הוצג על יד הגורמים המקצועיים שיקול כפול – **טכני ומהותי**. טכני – גילוי מאוחר של העבירה, עבירה קשה להוכחה מבחינת היבטים פורנזיים ושיתוף פעולה של עדים, כמו גם שיהוי הנפגע בהגשת תלונה. מהותי – קיים מסר נורמטיבי שהמדובר בעבירות בהן לא נרצה "פאול טכני של התיישנות".⁴⁶ אולם

³⁷ הצעת חוק לביטול ההתיישנות בעבירות מין במשפחה (תיקוני חקיקה), התשע"ה-2015, ה"ח פ/20/1640; הצעת חוק לביטול ההתיישנות בעבירות מין (תיקוני חקיקה), התשפ"א-2021, ה"ח פ/24/414; ועוד.

³⁸ שם.

³⁹ ראו למשל: המקור, עונה 22, פרק 1: סוד התמונה המושלמת, חלק א' **רשת 13** (12.1.23); <https://13tv.co.il/item/news/hamakor/season-22/episodes/w8b0y-903390281>; איתי בלומנטל, חיים גולדיטש, אילנה קוריאל ואיתן "אלפים במחאה על אונס הנערה באילת: 'בושה, לא שותקות'" **ynet** (21.8.20); <https://www.ynet.co.il/news/article/BJcp4M3My>; קובי נחשוני, אטילה שומפלבי, שרון כידון, ישי שנרב "לא מוותרות לרב שפצע אותן: 'אני נפגעת כל החיים, והוא מסתובב מחייך וזוחח'" **ynet** (1.1.23); <https://www.ynet.co.il/judaism/article/syc1ujvqj>; קורין אלבו-אלוש "אלון קסטיאל אנס אותי: מחאת השלטים בתל אביב ביוזמת אחת הנפגעות" **ynet** (17.5.22); <https://www.ynet.co.il/news/article/b1qx6mwdq>.

⁴⁰ אביגיל מור "ממדי החשיפה לאלמות מינית בקרב נשים בישראל ומאפייניה: הערכה ראשונית" **סוגיות חברתיות בישראל** 7 **46** (2009): 46-47.

⁴¹ בישראל, מחצית מהאסירים המרצים עונש על עבירות מין, מרצים מאסר שני ומעלה, ועדה לקידום מעמד האישה **אלימות כלפי נשים – ריכוז נתונים לשנת 2012** (2012); Keith Soothil, *Sex Offender Recidivism*, 31 **CRIME & JUST.** 145, 157 (2010).

⁴² יש לציין כי אמנם האריכו את תקופת ההתיישנות מעשר שנים על עבירת הפשע הרגילה (בה נכללות חלק מעבירות המין) ל-15 שנים על עבירות חמורות – אולם ההסדר לא מאזן לגמרי את הפגיעה שגורמים החלקים האחרים של החוק בתקופת ההתיישנות.

⁴³ ניתן לראות את הפרוטוקולים באתר הכנסת:

<https://main.knesset.gov.il/activity/legislation/laws/pages/LawBill.aspx?t=LawReshumot&lawitemid=2025746>

⁴⁴ פרוטוקול ישיבה 538 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-20 (30.1.2018), פרוטוקול ישיבה 559 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-20 (19.2.2018).

⁴⁵ פרוטוקול ישיבה 592 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-20 (1.5.18) (להלן: "**פרוטוקול 592**"), שם נאמר "העיקרון של התיישנות במניעת עינוי דין הוא עיקרון חשוב. עשינו ממש בחינה דקדקנית של העבירות ואנחנו לא מעוניינים ליצור פתח רחב ולהחריג את כל עבירות הפשע" (עו"ד גבריאלה פיסמן, משרד המשפטים).

⁴⁶ שם, עמוד 42.

איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית בישראל (ע"ר)

בית העמותות – סעדיה גאון 26, תל אביב

073-7013-215 | www.igud1202.org.il | office@igud1202.org.il

איגוד מרכזי הסיוע
לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית
إتحاد مراكز المساعدة
لضحايا الاعتداءات الجنسية

לטענתם, כיוון שהקשים הראייתיים חלים גם בנוגע לעבירות אחרות, ההצדקה החזקה יותר היא זו הנורמטיבית.⁴⁷ בנוסף, הוזכרה בוועדה חשיבות **ההרתעה**, שמקבלת חשיבות יתרה כאשר מדובר בעבירה "הכי עוצמתית."⁴⁸

אין חולק כי שיקולים אלה יפים גם להתיישנות החלה על עבירות המין. השיקול **הטכני והמהותי** נכון גם לעבירות המין משום שכפי שפורט לעיל, פגיעות מיניות לעיתים מתגלות ומדווחות לאחר שנים רבות, בעיקר כאשר הפגיעה נעשית על-ידי מכר או בן משפחה.⁴⁹ לא זו אף זו, עבירת מין הינה עבירה קשה להוכחה, במיוחד כאשר אין ראיות פורנזיות, אך בהיותה עבירה הנשענת בעיקר על עדות, יש לתת את הדעת לכך שעיקוב בהגשת התלונה אינו פוגע במהימנות העדות, כיוון שיתכן שמסיבות פסיכו-פיזיולוגיות, העבירה מתגלה רק מאוחר יותר.⁵⁰ יש אף ממצאים התומכים בעובדה שעדות הופכת מהימנה יותר עם חלוף השנים.⁵¹ לכן, לא רק שההליך המשפטי אינו נפגע מהשיהוי אלא לעיתים אף מיטיב מכך, ומאפשר לעשות צדק ביותר מקרים ולהביא מזור לנפגעות נוספות. יש לציין שבשנת 2022 תוקן חוק זכויות נפגעי עבירה, כך שדגימות פורנזיות לצורך הנפקת דנ"א יישמרו במכון לרפואה משפטית למשך חמישים שנה, זאת בין היתר כדי לאפשר לנפגעים ולנפגעות להגיש תלונה גם שנים רבות לאחר המעשה.⁵² אך כאמור, הקשיים הראייתיים חלים לגבי כל העבירות, גם אלו שבוטלה בהם תקופת ההתיישנות, כך שהשיקול המהותי הוא המשמעותי יותר. ניתן לומר **שחומרתה** של עבירת האינוס או עבירות מין חמורות במיוחד משתוות או מתקרבות לעבירת הרצח בחומרתן ובמעמדם הנורמטיבי,⁵³ וכך גם העונש על עבירות מין הינו חמור ביותר.⁵⁴

שיקול משמעותי נוסף אשר עלה בדיוני הוועדה בנוגע להתיישנות על עבירת הרצח הוא **המשפט המשווה**. מרכז המחקר והמידע של הכנסת נתבקש להכין מסמך הסוקר את מוסד ההתיישנות ברחבי העולם בכלל ואת קיומן של עילות העוצרות את שיעור ההתיישנות בפרט.⁵⁵ שם נמצא שברוב המדינות קיימות עבירות

⁴⁷ שם, עמוד 32: "מדובר בעבירה הכי חמורה בספר החוקים, גם עם העונש הכי חמור", "במשפט הישראלי ובמורשת הישראלית יש משהו ייחודי בפגיעה שמתרחשת, שנפגעו חיי אדם, שאצלנו רוצים לתת לו ביטוי מיוחד וחריג ושונה לחלוטין מכל הדברים האחרים" (ישי שרון, הסגוריה הציבורית).

⁴⁸ שם, עמוד 33: יו"ר הוועדה, ניסן סלומינסקי.
⁴⁹ L. Williams, 'The Classic Rape: When Do Victims Report' (1984) 31(4) Social Problems 459
⁵⁰ ראו: אליעזר ויצטום ויעקב מרגולין "זיכרונות מודחקים של טראומה נפשית בראי המשפט: בין פסיכיאטריה למשפט" **רפואה ומשפט** 100, 44 (2011); לימור עציוני ואלי זומר "המעמד המדעי והמשפטי של זיכרונות טראומה מינית בגיל הילדות ששוחזרו לאחר תקופת שכחה (אמנזיה דיסוציאטיבית)" **משפט רפואי וביו-אתיקה** 7, 11 (2017); ע"פ 4721/99 פלוני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו 3.10.1999); ע"פ 2218/10 פלוני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 21.11.2011); ע"פ 4327/12 פלוני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 5.6.2013).

Bailey M. Fraser, Emily Pica and Joanna D. Pozzulo, *The Effect of Delayed Reporting on Mock-Jury Decision-Making in the Era of #MeToo*, 37 J. INTERPERSONAL VIOLENCE 1 (2021).

⁵² חוק זכויות נפגעי עבירה (תיקון מס' 15), התשס"א-2001, ס"ח 2966.
⁵³ כיום אונס מוגדר כפשע נגד האנושות בקהילה הבינלאומית, ראו:

David S. Mitchell, *The Prohibition of Rape in International Humanitarian Law as a Norm of Jus Cogens: Clarifying the Doctrine*, 15 DUKE J. COMP. & INT'L L. 219 (2005); Alice Edwards, *Torture and other cruel, inhuman, or degrading treatment or punishment, in VIOLENCE AGAINST WOMEN UNDER INTERNATIONAL HUMAN RIGHTS LAW* 198–262 (2010); C. A. MacKinnon, 'On Torture: A Feminist Perspective on Human Rights', in HUMAN RIGHTS IN THE TWENTY-FIRST CENTURY: A GLOBAL CHALLENGE 21 (K. E. Mahoney and P. Mahoney eds. 1993).

⁵⁴ העונש על עבירות מין חמורות הינו עשרים שנה, כאשר העונש על רצח הוא מאסר עולם – 25. חוק העונשין, התשל"ז-1977.

⁵⁵ עו"ד נתי פרלמן **התיישנות עבירות ועילות שקוטעות או משעות את תקופת ההתיישנות – סקירה משווה** (הכנסת, תחום חקיקה ומחקר משפטי 2018) (להלן: "התיישנות עבירות – סקירה משווה").

איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית בישראל (ע"ר)

בית העמותות – סעדיה גאון 26, תל אביב

073-7013-215 | www.1202.org.il | office@igud1202.org.il

איגוד מרכזי הסיוע
לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית
إتحاد مراكز المساعدة
لضحايا الاعتداءات الجنسية

עליהן אין התיישנות, ביניהן רצח, (ארה"ב, גרמניה, נורבגיה, שבדיה, יפן, דרום קוריא, קנדה, אוסטרליה ועוד).⁵⁶ בסקירה מצוין כי ישנה מגמה עולמית להאריך ולבטל תקופות התיישנות בעבירות חמורות, ככל הנראה בשל יכולות טכנולוגיות הקשורות לראיות DNA וכן להכרה גוברת במעמדן של קורבנות עבירה.⁵⁷ בדיונים אף עלתה ההשוואה לדיני המשפט העברי שם אין התיישנות כלל במשפט פלילי, לרבות רצח.⁵⁸

סקירה של **משפט משווה** בנוגע להתיישנות על עבירות מין חמורות מחזקת גם היא את העמדה לפיה בדומה לעבירת הרצח, יש לבטל את ההתיישנות על עבירות מין חמורות. רוב מדינות ארצות הברית ביטלו את ההתיישנות על עבירות מין חמורות, כאשר חלקן מחילות זאת על כל עבירות המין. כמו כן, באנגליה, קנדה, אוסטרליה, ניו-זילנד, דרום-אפריקה ונורבגיה אין התיישנות על רוב עבירות מין או כולן, בדנמרק אין התיישנות על עבירות מין בקטינים, בהולנד אין התיישנות על עבירות מין חמורות, ובשבדיה אין התיישנות על אונס קטינים.⁵⁹ כך גם במשפט העברי, כאמור, שם אין התיישנות על הדין הפלילי, כך שקל וחומר שהאמור חל גם על עבירות מין.⁶⁰ בנוסף, המגמה העולמית המבטלת ומאריכה תקופות התיישנות חלה גם על עבירות מין.⁶¹

יש לציין כי מדיוני הוועדה עולה שההנחה הכללית לגבי חומרתה של עבירת הרצח וההצדקה לביטול ההתיישנות הייתה די מוסכמת וקונצנזואלית, ולא הובילה לדיונים רבים בנושא, זאת לצד ביסוס של המשפט המשווה הבינלאומי והעברי,⁶² כך שכאמור, רוב דיוני הוועדה נסובו סביב החלקים הנוספים של הצעת החוק.

מהסקירה המובאת לעיל, הבוחנת את הליך החקיקה של ביטול ההתיישנות על עבירת הרצח, נדמה כי כמעט כל השיקולים הרלוונטיים לביטול ההתיישנות בעבירות רצח, חלים גם על עבירת האיננוס ועבירות מין חמורות אחרות. הפן הנורמטיבי – הזעם הציבורי, מיצוי הדין והרתעה חשובים ורלוונטיים גם בנוגע לעבירות מין חמורות. חומרתן של עבירות מין אלה הינה מהגבוהות ביותר, כך משתמע ממקומה בספר החוקים וההתייחסות הציבורית והעולמית. לבסוף, גם סקירה של משפט משווה מעלה תמונה כמעט זהה לזו של עבירת הרצח, כמו גם במשפט העברי.

⁵⁶ שם, עמוד 35-36.

⁵⁷ שם, עמוד 10.

⁵⁸ פרוטוקול 592, עמוד 28; פרוטוקול ישיבה 618 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-20 (29.5.18), עמוד 3.

⁵⁹ עו"ד נתי פרלמן **התיישנות בעבירות מין – סקירה משווה** (הכנסת, תחום חקיקה ומחקר משפטי 2021).

⁶⁰ עו"ד יעקב שפירא **ניצול דיני ההתיישנות למניעת הסגרה** (חוות דעת מטעם המחלקה למשפט עברי של משרד המשפטים 2008), 1.

⁶¹ התיישנות עבירות – סקירה משווה, לעיל ה"ש 60, ה"ש 20.

⁶² פרוטוקול ישיבה 636 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-20 (18.6.18), עמוד 27, יו"ר הוועדה: "לעשות את הדיפרנציאציה בין עבירות קשות מאוד, כמו רצח ודברים כאלה, כששם לא אכפת לנו שתגדל תקופת ההתיישנות..."; פרוטוקול ישיבה 690 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-20 (24.10.18), עמוד 19 נציג לשכת עורכי הדין: "אם ברצח אין שום הצדקה שתהיה הגבלה להתיישנות זה בסדר...".

איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית בישראל (ע"ר)

בית העמותות – סעדיה גאון 26, תל אביב

073-7013-215 | www.igud1202.org.il | office@igud1202.org.il

איגוד מרכזי הסיוע
לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית
إتحاد مراكز المساعدة
لضحايا الاعتداءات الجنسية

סיכום

מכלל האמור לעיל – הנתונים הרלוונטיים, חוות הדעת המקצועיות, הצגת הרציונליים לחשיפה מאוחרת של הפגיעה, סקירה של המשפט המשווה, והשוואה של הליך החקיקה של ביטול ההתיישנות על עבירת הרצח לצורך בביטול ההתיישנות על עבירות מין – ניכר כי יש צורך בתיקון הסדר ההתיישנות החל כיום על עבירות המין באופן שיבטל את תקופת ההתיישנות על עבירות מין שנעברו בקטינים ובקטינות, וכן בעבירות מין חמורות שנעברו בבגירות ובבגירים.

איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית בישראל (ע"ר)

בית העמותות – סעדיה גאון 26, תל אביב

073-7013-215 | www.1202.org.il | office@igud1202.org.il